

PLAN DE IGUALDADE

CPI PLURILINGÜE ANTONIO ORZA COUTO

ÍNDICE

1. Introducción	2
1.1 Principios de actuación.....	2
1.2 Obxectivos.....	3
1.3 Contidos	5
2. Contextualización normativa e do centro	
2.1 Marco normativo	6
2.2 O centro	13
3. Análise da situación do centro en relación coa igualdade de xénero, coa violencia de xénero e coa LGBTIfobia.....	16
4. Obxectivos coeducativos que se abordan no plan:	
4.1. Promoción da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes.....	17
4.2. Prevención, detección e intervención en casos de violencia de xénero.....	17
4.3. Promoción do respecto pola diversidade afectivo-sexual.....	18
4.4. Prevención, detección e intervención en casos de LGBTIfobia.....	18
5. Medidas concretas de actuación nos seguintes ámbitos:	
5.1. Organización do centro.....	18
5.2. Eliminación dos estereotipos de xénero na transmisión dos valores e dos saberes.....	19
5.3. Xestión dos espazos, dos recursos e as oportunidades de realización vocacional de xeito inclusivo.....	20
5.4. Inclusión dos valores coeducativos na xestión da convivencia escolar.	
6. Liñas de actuación	20
7. Seguimento e avaliación.....	25
ANEXO:	
Marco conceptual	26

1.- INTRODUCCIÓN

POR QUE TRABALLAR A COEDUCACIÓN NA ESCOLA?

Porque o sistema educativo non é algo neutro, deberá proporcionar unha verdadeira igualdade de oportunidades e a escola debe ser unha institución activa na loita contra as desigualdades entre nenas e nenos.

Porque o sexismo é un problema invisible, do que xeralmente non é consciente nin o alumnado nin o profesorado.

Porque a práctica escolar debe deixar de ser reprodutora da orde social, onde vemos o refejo da desigualdade que homes e mulleres sofren no seu día a día, e converterse en transformadora. Tanto a educación como a escola son pezas fundamentais para o cambio, aínda que este non sexa un proceso fácil. Porque para alcanzar un ensino realmente coeducativa hai que partir non só da igualdade dos individuos, ademais é necesario introducir no curriculum escolar e nas relacións na aula un conxunto de saberes, actitudes e capacidades de mulleres que xunto cos homes contribuíron ao desenvolvemento da historia da humanidade e que estiveron ausente deles.

Porque a violencia contra as mulleres pasou a considerarse como un problema social que require intervención pública. Ademais nos últimos anos está a aumentar a violencia entre adolescentes. É necesario realizar a prevención de violencia desde os primeiros anos do neno e a nena, e como é habitual, para chegar á máxima poboación este debe realizarse desde os centros educativos de infantil e primaria. Entendendo que a prevención da violencia contra as mulleres non pode ser unha actuación illada, debe ir unida a unha prevención da violencia xeral.

Repítense condutas que aceptadas como válidas, por costume, porque así se ensinan desde a infancia, aínda que algunhas delas baséense en prexuízos e provoquen a indefensión de quen se mostra diferente. Se se crean oportunidades de igualdade, avanzaremos nunha sociedade máis igualitaria e erradicaremos a violencia.

1.1 PRINCIPIOS DE ACTUACIÓN

A intervención global no marco educativo seguirá marcada por estes tres principios de actuación:

1. **Visibilidade:** Identificar e facer visibles as diferenzas entre mozas e mozos e a desigualdade de trato como consecuencia destas diferenzas, para facilitar o recoñecemento das desigualdades e discriminacións que aquelas producen. Visibilizar ás mulleres, pois son as mulleres as grandes

ausentes nos libros de texto e materiais didácticos. Visibilizar as súas achegas na ciencia, a política, as artes e movementos sociais, así como a gran contribución social das mulleres que son as encargada historicamente do traballo de coidados e reprodutivos tan necesesario para a supervivencia dos seres humanoss a súa contribución ao desenvolvemento das sociedades, valorando o traballo que tradicionalmente realizaron. Visibilizar ás mulleres no uso da linguaxe, facendo un uso non discriminatorio do mesmo. Non só na linguaxe escrita e administrativo senón tamén no leguaje oral e coloquial co que nos diriximos a compañeiras e compañeiros de profesión, a alumnas e alumnos así como a pais , nais e titores/titoras legais. Visibilizar e identificar os privilexios patriarcais e reflexionar sobre a inxustiza e as consecuencias que estes teñen para as mulleres.

2. Transversalidade: Os principios de igualdade entre homes e mulleres deben estar presentes no conxunto de accións políticas, sociais e educativas emprendidas pola Administración e os centros educativos. Este enfoque transversal supón a inclusión da perspectiva de xénero na elaboración, desenvolvemento e seguimento de todas as actuacións que afecten, directa ou indirectamente, á comunidade educativa. Por iso as actuacións e medidas impulsadas pola Administración educativa buscan ser exemplarizantes.

3.Inclusión: As medidas e actuacións diríxense ao conxunto da comunidade, porque educar en igualdade entre homes e mulleres require unha intervención tanto sobre unhas como sobre outros para corrixir así os desaxustes producidos polos cambios desiguais nos papeis tradicionais, conciliar intereses e crear relacións de xénero máis igualitarias.

4. Dinámico: O Plan de Igualdade está suxeito a continuos cambios co fn de adaptarse á realidade do centro, do seu alumnado e do resto da comunidade educativa. Adaptándose ás necesidades detectadas co fn de contribuír, desde o ámbito educativo, a alcanzar a igualdade real entre homes e mulleres e erradicar a violencia de xénero consecuencia das desigualdades que sofren mulleres e homes.

1.2 OBXECTIVOS

1. Traballar en coordinación co departamento de Orientación e Xefatura de Estudos, para seguir integrando a perspectiva de xénero no Plan de Acción Titorial (autonomía persoal, educación emocional, uso da linguaxe, desenvolvemento ético, competencia social e prevención e intervención #ante a violencia e o acoso) e na mellora da convivencia do centro.

2. Traballar en coordinación co Equipo directivo do centro e informar de todas as accións que leven a cabo en relación con este Plan.

3. Solicitar a realización de talleres no centro relacionados coa temática de Coeducación e Violencia de Xénero.
4. Realizar actividades sensibilizadoras relacionadas coas celebracións máis importantes do proxecto: 25 de Novembro, 8 de Marzo e 28 de Maio.
5. Facer visible o traballo en Igualdade de Xénero que se está realizando no centro a través dun espazo na entrada do centro onde se poñerá todo tipo de información relacionada coa coeducación.
6. Incentivar a práctica de deporte en Igualdade no centro. Promover a creación de equipos femininos e o desenvolvemento de xogos e actividades deportivas mixtas.
7. Realizar actividades extraescolares que potencien as relacións de igualdade entre o alumnado.
8. Visibilizar á muller nas programacións. Dar a coñecer as achegas das Mulleres ao desenvolvemento da humanidade incidindo, de forma especial, nas mulleres galegas, a través de actividades concretadas nas programacións de cada materia de cada nivel.
9. Proporcionar información sobre igualdade aos distintos departamentos e potenciar que se desenvolvan actividades relacionadas con esta temática desde todas as materias
10. Traballar de forma coordinada cos outros proxectos que se desenvolven no centro (Lectura e Bibliotecas, Proxecta, Programascontrato...).
11. Informar a todos os membros da comunidade escolar (profesorado, alumnado, familias e PAS) sobre as convocatorias e actividades que se propoñan desde as institucións que traballan a Igualdade de Xénero e fomentar a participación nelas.
12. Incrementar os recursos dispoñibles sobre a temática, tentando dotar á aula de convivencia do centro de material sobre a temática.
13. Conseguir a maior implicación posible das familias.
14. Desterrar os vellos tópicos sexistas por medio de diferentes intervencións, como actividades de documentación e investigación, proxección de vídeos, películas, charlas por persoal cualificado e experto na materia de xénero.
15. Admitir as diferenzas entre homes e mulleres como elemento enriquecedor para a convivencia procurando sempre no proceso educativo ter presente os principios da coeducación, como a distribución paritaria nas aulas, os traballos colaborativos entre mozas/os, etc.

16. Sensibilizar e previr a discriminación e a violencia de xénero mediante o exemplo ou recursos gráficos ou tecnolóxicos.
17. Utilizar unha linguaxe non sexista, facendo un seguimento especial das comunicacións e documentos escritos.
18. Desenvolver comportamentos responsables, solidarios e tolerantes entre o alumnado.
19. Respetar o principio de non discriminación das persoas, con especial atención á non discriminación por razón do sexo.
20. Fomentar a participación do alumnado na organización e o desenvolvemento das actividades que leven a cabo relacionadas coa igualdade entre homes e mulleres.
21. Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles.
22. Descubrir o feito do sexismo (machismo) en homes e mulleres e naqueles contextos nos que nos desenvolvemos habitualmente, xerando actitudes de crítica e rexeitamento do mesmo.

1.3 CONTIDOS QUE SE ABORDARÁN

- Factores de risco ante os malos tratos e a violencia de xénero: sexismo interiorizado, mitos de amor romántico.
- Factores de protección: Información e concienciación sobre a violencia de xénero, percepción do abuso e malos tratos.
- Análise de situacións de malos tratos a mulleres a través do visionado de películas, lecturas de artigos, audicións musicais, etc.
- Concienciación e rexeitamento da violencia contra a muller. Medidas de actuación.
- Descubrimento dos falsos mitos do amor romántico, provocadores en parte da desigualdade das relacións entre homes e mulleres.
- Concienciación e rexeitamento da violencia contra a muller. Medidas de actuación.
- Análise e corrección da linguaxe sexista na contorna familiar, escolar e social.
- Detección e reflexión sobre os estereotipos sexistas en medios de comunicación e publicidade.
- Protocolo de actuación en centros escolares ante casos de violencia de xénero.

- Análise e detección de calquera tipo de malos tratos e abuso, especialmente o bullying ou acoso escolar.
- Posta en valor de fitos de mulleres ao longo da historia e as súas achegas máis destacadas.
- Valoración positiva de mulleres da actualidade que destaquen polas súas calidades e logros.
- Posta en relevancia das mulleres do día a día. Recoñecemento do valor das mulleres da nosa contorna máis próxima
- Concienciación sobre a maior discriminación que sofren as mulleres por ter, ademais, discapacidade ou crecer en contornas empobrecidas.
- Fomento e análise crítico das novas masculinidades.
- Observación e análise da situación familiar dos alumnos e alumnas en canto á corresponsabilidade no fogar.
- Uso dunha linguaxe coeducativo.
- Proposta de actuacións por parte do alumnado para desenvolver un trato igualitario entre homes e mulleres en diferentes ámbitos: laboral, educativo, de corresponsabilidade no fogar.

2.- CONTEXTUALIZACIÓN NORMATIVA E DO CENTRO

2.1 MARCO NORMATIVO

O desexo de construción dunha sociedade igualitaria por razón de xénero non nace só da vontade das autoridades públicas, senón que ademais ten un marco normativo, tanto estatal como autonómico, no que se ampara. Máis alá do principio legislativo de transversalidade, que obriga a que o obxectivo da igualdade de xénero estea presente en todas as políticas públicas e na acción administrativa, no caso concreto da educación, o lexislador asume a súa importancia estratéxica para a consecución da igualdade.

A Constitución española de 1978 recoñeceu no artigo 14 a igualdade ante a lei por razón de sexo, pero, máis alá dese recoñecemento formal, estableceuse no artigo 9.2 que é unha obriga dos poderes públicos promover as condicións para que esa igualdade sexa real e efectiva e, de xeito moi similar, o noso Estatuto de autonomía atribúelles a mesma obriga aos poderes públicos no ámbito da nosa Comunidade Autónoma, de tal xeito que a promoción da igualdade debe estar presente en toda a actividade administrativa autonómica e en concreto na que ten que ver coa regulación e co fomento da educación, materia na que tamén o Estatuto atribúe competencia plena á nosa Comunidade

Autónoma en toda a súa extensión, niveis e graos, modalidades e especialidades sen prexuízo do disposto na Constitución e nas leis orgánicas para a competencia estatal.

No marco da Unión Europea, a igualdade entre homes e mulleres constitúe un dos principios de actuación das institucións comunitarias que deben ter presente en todas as súas accións. Isto figura recollido no artigo 8 do Tratado de Funcionamento da Unión Europea. No eido concreto da educación a *Resolución do Parlamento Europeo, do 9 de xuño de 2015, sobre a estratexia da UE para a igualdade entre mulleres e homes despois de 2015* considera que os estereotipos de xénero seguen tendo unha grande influencia no ámbito educativo e destácase o papel decisivo que desempeña a educación e a capacitación na loita contra eses estereotipos e para poñer fin á discriminación baseada

no xénero, así como os seus efectos positivos para as mulleres e para a sociedade e a economía en xeral.

ÁMBITO ESTATAL

No ámbito estatal o preámbulo da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, xa pon de manifesto que a educación é o medio de transmitir e, ao mesmo tempo, de renovar, a cultura e o acervo de coñecementos e valores que a sustentan. Así, un dos principais fins que se persegue coa educación é a formación no respecto dos dereitos e das liberdades fundamentais e da igualdade efectiva de oportunidades entre mulleres e homes, así como a valoración crítica das desigualdades, de forma que sirvan para superar os comportamentos sexistas.

Deste xeito, calquera órgano con competencias relacionadas coa educación pode exercer unha importante influencia en cuestións que atinxen á consecución da igualdade de xénero.

O artigo 1 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, establece como principio da educación **“o desenvolvemento, na escola, dos valores que fomenten a igualdade efectiva entre homes e mulleres, así como a prevención da violencia de xénero”**. No

artigo 2 dise que o sistema educativo se orientará á consecución de determinados fins, entre os que salienta a **“educación no respecto dos dereitos e liberdades fundamentais, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres (...)”**.

A Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade de mulleres e homes establece:

Artigo 23. A educación para a igualdade de mulleres e homes.

O sistema educativo incluirá entre os seus fins a educación no respecto dos dereitos e liberdades fundamentais e na igualdade de dereitos e oportunidades entre mulleres e homes. Así mesmo, o sistema educativo incluirá, dentro dos seus principios de calidade, a eliminación dos obstáculos que dificultan a igualdade efectiva entre mulleres e homes e o fomento da igualdade plena entre unhas e outros.

Artigo 24. Integración do principio de igualdade na política de educación.

1. As administracións educativas garantirán un igual dereito á educación de mulleres e homes a través da integración activa, nos obxectivos e nas actuacións educativas, do principio de igualdade de trato, evitando que, por comportamentos sexistas ou polos estereotipos sociais asociados, se produzan desigualdades entre mulleres e homes.

2. As administracións educativas, no ámbito das súas respectivas competencias, desenvolverán, con tal finalidade, as seguintes actuacións:

A. A atención especial nos currículos e en todas as etapas educativas ao **principio de igualdade** entre mulleres e homes.

B. A eliminación e o rexeitamento dos comportamentos e contidos sexistas e estereotipos que supoñan discriminación entre mulleres e homes, con especial consideración a iso nos libros de texto e materiais educativos.

C. A integración do estudo e aplicación do principio de igualdade nos cursos e programas para a formación inicial e permanente do profesorado.

D. A promoción da presenza equilibrada de mulleres e homes nos órganos de control e de goberno dos centros docentes.

E. A cooperación co resto das administracións educativas para o desenvolvemento de proxectos e programas dirixidos a fomentar o coñecemento e a difusión, entre as persoas da comunidade educativa, dos principios de coeducación e de igualdade efectiva entre mulleres e homes.

F. O establecemento de medidas educativas destinadas ao recoñecemento e ensino do papel das mulleres na Historia".

ÁMBITO AUTONÓMICO

No ámbito autonómico son moitas as disposicións normativas que recollen instrumentos para

acadar unha educación e formación en igualdade entre mulleres e homes. Así, o Decreto lexislativo 2/2015, do 12 de febreiro, polo que se aproba o texto refundido das disposicións legais da Comunidade Autónoma

Artigo 17. O currículo regulador do sistema educativo.

1. A Xunta de Galicia adoptará, dentro das súas competencias, as medidas conducentes a lles proporcionar, tanto ás mulleres coma aos homes, unha educación para a igualdade. Para estes efectos, o currículo regulador da práctica docente de cada un dos niveis, etapas, ciclos, graos e modalidades do sistema educativo adaptarase ás seguintes especificacións relativas a obxectivos, contidos, metodoloxía e criterios de avaliación:

A. A comprensión do valor constitucional da igualdade entre ambos sexos como obxectivo de especial atención, sen que, en ningún caso, se admitan contidos, metodoloxía ou criterios de avaliación transmisores, directa ou indirectamente, dunha distribución estereotipada de papeis entre os sexos ou dunha imaxe de dominación dun sexo sobre o outro en calquera ámbito da vida.

B. O enriquecemento do contido curricular coas contribucións ao coñecemento humano realizadas polas mulleres no pasado e no presente, e co axeitado reflexo do papel das mulleres na evolución histórica.

C. A adquisición, en alumnos e alumnas, dos coñecementos e das actitudes necesarias que lles permitan, cando acaden a madurez, atender as súas propias necesidades domésticas e os labores familiares compartidos, inclusive as cargas parentais e a atención de familiares que, por dependencia, necesiten a asistencia doutras persoas, mulleres ou homes.

D. O fomento das vocacións femininas naquelas áreas onde se atopen infrarrepresentadas as mulleres e o fomento das vocacións masculinas naquelas áreas onde se atopen infrarrepresentados os homes, buscando evitar as decisións profesionais derivadas de prexuizos.

E. A garantía da coeducación na Comunidade Autónoma de Galicia dentro das súas competencias propias.

2. A Xunta de Galicia incluírá nos programas de formación do profesorado, como materia específica, a igualdade e a violencia de xénero.

Artigo 18. Erradicación de prexuízos nos centros docentes.

1. Non se admitirán, no centro docente, as desigualdades entre alumnos e alumnas sustentadas en crenzas, prexuízos, tradicións ou prácticas consuetudinarias transmisoras, directa ou indirectamente, dunha distribución estereotipada de papeis entre os sexos ou dunha imaxe de dominación dun sexo sobre o outro en calquera ámbito da vida.

2. De forma directa, as docentes e os docentes non permitirán ningunha forma de machismo e de misoxinia que puidese existir no seo da comunidade escolar e, nomeadamente, entre nenos e nenas e adolescentes, aplicarán activamente principios pedagóxicos de respecto á identidade e á imaxe das mulleres.

Con tales efectos, nos regulamentos internos dos centros educativos, deberán explicitarse as medidas de corrección ou sanción de comportamentos sexistas".

Por outra parte o artigo 19 refírese á **integración da igualdade na formación profesional** dispoñendo:

"No desenvolvemento das súas competencias sobre deseño dos contidos dos títulos de formación profesional, autorización, xestión e homologación dos centros formativos, programación e execución de actuacións concretas, información e orientación profesional, avaliación da calidade e cantas outras poida asumir no marco da Lei orgánica 5/2002, do 19 de xuño, das cualificacións e da formación profesional, a Xunta de Galicia favorecerá a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes mediante actuacións tendentes a evitar calquera tipo de discriminación, a eliminar a segregación profesional horizontal e vertical e mais a eliminar a totalidade das desvantaxes de partida que afecten o colectivo das mulleres".

Tanto o Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia como o Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia establecen o obxectivo da igualdade entre mulleres e homes na sociedade como finalidade primordial dos distintos niveis educativos, incluíndo tamén diversas referencias nos contidos concretos dos currículos. Tamén os decretos aprobados nos últimos anos que regulan cada currículo de ciclos formativos e as ensinanzas especiais teñen como denominador común a presenza deste obxectivo.

Do mesmo xeito, a Lei galega 11/2007, do 27 de xullo, para a prevención e o tratamento

integral da violencia de xénero dedica o capítulo III do Título I ás medidas encamiñadas á formación e prevención da violencia de xénero, cuxa efectividade acada especial importancia en momentos, nos que este problema, de primeira magnitude en todo o Estado, segue presente e incluso con lamentables incrementos, para o cal tamén se debe considerar, tendo en conta que estamos referíndonos ao ámbito educativo, a persistencia de patróns de comportamento de dominación do home sobre a muller nas xeracións máis novas, tal como indican os últimos estudos oficiais, crebando tendencias que se cría que estaban en diminución.

Con respecto á integración da diversidade sexual débese ter en conta o establecido na Lei 2/2014, do 14 de abril, pola igualdade de trato e a non discriminación de lesbianas, gays, transexuais, bisexuais e intersexuais en Galicia, que dedica o capítulo V ás medidas no ámbito da educación establecendo o seguinte:

Artigo 22. Inclusión da realidade LGTBI nos plans de estudos

A consellaría competente en materia de educación incorporará a realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual nos contidos transversais de formación de todo o alumnado de Galicia naquelas materias en que sexa procedente, dará audiencia ao Consello e, de ser o caso, escoitará as asociacións, organizacións e colectivos LGTBI. Así mesmo, visibilizaranse na educación os diferentes modelos de familia establecidos nesta lei.

Ademais, revisará os contidos de información, divulgación e formación que xa existan nos distintos niveis de ensino e noutros ámbitos formativos.

Artigo 23. Actitudes

A Administración educativa galega, en colaboración co departamento competente en materia de igualdade, fomentará a realización de actividades dirixidas á comunidade escolar para a prevención de actitudes e comportamentos discriminatorios pola orientación sexual ou a identidade de xénero.

Artigo 24. Formación do persoal docente

Estableceranse actividades de formación para o persoal docente existente. Así mesmo, incorporárase a realidade LGTBI e os distintos modelos de familia aos cursos e másters de formación do futuro persoal docente e aos plans de estudos das titulacións de Educación Social, Maxisterio, Pedagogía, Psicoloxía e Dereito.

Artigo 25. Divulgación da realidade LGTBI entre as ANPA

A consellaría competente en materia de educación, en colaboración coas ANPA, deseñará contidos para as escolas de pais e nais relativos á realidade LGTBI e aos diferentes modelos de familia.

Artigo 26. Combater o acoso e favorecer a visibilidade

Estableceranse actuacións para combater o acoso escolar por razón de orientación sexual ou identidade de xénero, favorecendo a visibilidade do alumnado LGTBI e a plena normalidade das distintas orientacións sexuais e identidades de xénero. Así mesmo, informarase sobre os mecanismos de denuncia dos casos de acoso.

Para os efectos de favorecer a visibilidade e de integrar de forma transversal a diversidade afectivo-sexual nos centros escolares, a consellaría competente en materia de educación favorecerá nos centros sostidos con fondos públicos a realización de actividades específicas próximas a datas de celebracións internacionais relacionadas co recoñecemento efectivo de dereitos a persoas lesbianas, gays, transexuais, bisexuais e intersexuais".

Por outra parte o Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia establece como un obxectivo da educación primaria desenvolver unha actitude contraria aos “prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo - sexual”. Así mesmo o Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato inclúe entre os seus elementos transversais evitar “os estereotipos que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual”.

O Decreto 8/2015, do 8 de xaneiro, polo que se desenvolve a Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa en materia de convivencia escolar (DOG do 27 de xaneiro), contempla a **integración do principio de igualdade**

entre mulleres e homes, para o que resolve establecer, sobre a base dun diagnóstico previo, as necesidades, os obxectivos, as directrices básicas e as actuacións, incluíndo a mediación na xestión dos conflitos, e contera actuacións preventivas, reeducadoras e correctoras.

Así pois, entre os **principios informadores e fins das normas de convivencia** recóllese a educación en igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres. Indica que a comunidade educativa, no seu conxunto, velará pola aplicación daquelas medidas que vaian encamiñadas a fomentar o respecto ás diferenzas, entre elas, a igualdade efectiva entre mulleres e homes. Do mesmo xeito, será tamén un **principio que deberá rexer a composición da comisión de convivencia**, que terá entre as súas funcións, impulsar accións dirixidas á promoción da convivencia, especialmente no que se refire ao fomento das actitudes, para garantir a igualdade entre mulleres e homes, a igualdade de trato de todos os membros da comunidade educativa e a resolución pacífica de conflitos.

Entre os **obxectivos xerais do plan de convivencia** sinálase, fomentar nos centros educativos os valores, as actitudes e as prácticas que permitan mellorar o grao de aceptación e cumprimento das normas e avanzar no respecto á diversidade e no **fomento da igualdade entre homes e mulleres**. Indícase como outro obxectivo facilitar a prevención, detección e eliminación de todas as manifestacións de violencia, especialmente do acoso escolar, da **violencia de xénero** e das actitudes e comportamentos xenófobos e racistas.

Así mesmo, a igualdade entre homes e mulleres estará presente entre as **actuacións formativas**, nos **programas** relacionados coa mellora da convivencia nos centros e recursos educativos, nas **medidas complementarias** para a mellora da convivencia e nas **medidas correctoras** das condutas gravemente prexudiciais.

2.2 O CENTRO

O Concello de Boqueixón está situado entre Santiago de Compostela e o Val do Ulla. Limita ao norte cós municipios de O Pino e Santiago, ao sur có de Vedra e coa provincia de Pontevedra, ao leste có de Touro e coa provincia de Pontevedra e ao oeste cós de Santiago e Vedra.

Ten unha superficie de 70,1 km e unha poboación en torno aos 4500 habitantes, agrupados en 14 parroquias pertencentes á arquidiocese de Santiago, con 10 entidades de poboación. Estas parroquias son: Boqueixón, Codeso, Donas, Gastrar, Granxa, Lamas, Ledesma, Lestedo, Loureda, Oural, Pousada, Sergude, Sucira e Vigo.

A capital do municipio é o lugar de O Forte, que dista 15 km de Santiago e 85 km da capital da provincia. Os núcleos máis poboados son Sergude, Oural e Lestedo.

As principais vías de comunicación son: a estrada N 525 (Santiago - Zamora) que atravesa o termo municipal polo seu límite occidental; a AC 960 que parte da anterior na Susana (a 8 km de Santiago) e que é a principal arteria de comunicación entre os lugares e aldeas do municipio (Sergude, O Forte, Camporrapado, Ledesma); a AC 940 (Arzúa - Ponte Ulla) que se cruza coa anterior no núcleo de Vilar (Touro); e por último a liña de ferro Zamora - A Coruña que atravesa o extremo oeste do concello e ten un apeadeiro na Susana.

As pistas do aeroporto internacional de Santiago penetran no extremo norte do Termo municipal de Boqueixón.

O relevo é bastante accidentado con amplos vales que se abren hacia a cunca do Ulla (unha das depresións máis baixas da provincia). A maior elevación alcanza os 550 m - o Pico Sacro, ao sur -, séguelle o monte Castelo, ao norte, con 497 m . A cota mínima sitúase nos 60 metros.

Presenta un clima oceánico húmido de suaves invernos e precipitacións abundantes. A temperatura media é de 13° C, e as precipitacións anuais superan os 1700 mm .

A poboación

Boqueixón conta cunha poboación, segundo datos do Instituto Galego de Estatística (IGE) do ano 2005, de 4378 habitantes; obsérvase unha evolución demográfica sensiblemente progresiva, aínda así, no período 1960-2000 o descenso foi dun 15,51%:

Ano	1960	1986	1996	1998	2000	2004	2005	Nacementos 2004
Poboación	5004	4497	4314	4275	4332	4337	4378	18

O concello amosa unha estrutura poboacional con rasgos propios dunha área rural. Destaca a poboación ocupada no sector servizos e a agricultura. A gandería, baseada na pequena explotación, ocupa a numerosas persoas. A porcentaxe de poboación ocupada alcanza o 85,17%.

O centro escolar

A orixe do centro escolar foi o resultado da agrupación das distintas escolas unitarias da zona para pasar a transformarse en Colexio de Preescolar e EXB (anos 70). Posteriormente, coa entrada en vigor da LOXSE, converteuse nun Centro Público Integrado que escolariza a alumnos de Educación Infantil, Educación Primaria e Educación Secundaria Obrigatoria.

As instalacións

O centro está distribuído en dous recintos separados por unha rúa e consta de tres edificios. O primeiro recinto, e máis antigo, consta de dous edificios que albergan a alumnos de Educación Infantil e Primaria distribuídos da seguinte maneira:

Edificio A:

Sete aulas que ocupan alumnos de segundo e terceiro ciclo de Educación Primaria, dúas aulas de desdobres, aula de idiomas, aula de música, sala de profesores, biblioteca, sala de arquivos, dous cuartos trasteiros, conserxería, cociña, comedor, salón de usos múltiples e servizos hixiénicos para profesores e alumnos.

Edificio B:

Dúas aulas adaptadas de Educación Infantil, dúas aulas para alumnos de primeiro ciclo de Educación Primaria, dúas aulas para desdobres, aula de audición e linguaxe, aula de pedagogía

O segundo recinto está ocupado polo terceiro edificio que consta das seguintes dependencias:

Planta superior:

Oito aulas destinadas a alumnos de Educación Secundaria Obrigatoria, dúas aulas para desdobres, laboratorio, aula de informática, aula de plástica e visual, aula de música, cinco dependencias nas que se distribúen os distintos departamentos didácticos e servizos hixiénicos para alumnos.

Planta inferior:

Aula taller, biblioteca, dependencias administrativas, despacho de orientación, sala de profesores, dependencias á disposición das asociacións de pais de alumnos, das asociacións de alumnos, sala de usos múltiples, conserxería e servizos hixiénicos para profesores e alumnos.

Os dous recintos dispoñen dun patio de recreo e dunha pista polideportiva cada un. O centro fai uso en horario lectivo dun polideportivo e dun ximnasio de titularidade municipal.

Persoal docente

Unidades escolares e postos de traballo

Segundo a orde do 12 de agosto de 2010, pola que se establece o número de unidades e os postos de traballo docentes dos centros públicos dependentes da Consellería de Educación e Ordenación

Universitaria nos niveis de educación infantil, primaria e educación especial o número de unidades escolares e postos de traballo neste centro é o seguinte

IN	EP	T	EI	EP	FI	FF	E	EF	PT	AL	DO	OC	T
F							M						
2	8	10	2	7	2	1	1	1	1	0	0	0	15

Unha profesora de Relixión

Segundo a Orde do 26 de outubro de 1998 pola que se establecen os cadros de persoal dos institutos de educación secundaria e dos centros públicos integrados, estes son os postos de traballo do corpo de profesores de educación secundaria que corresponden a este centro:

4	5	6	7	8	9	10	11	16	17	18	19	53	T
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12

Unha profesora de Relixión

Persoal non docente

O centro dispón de dous conserxes, persoal administrativo, unha cociñeira e tres axudantas e persoal de limpeza.

3.- ANÁLISE DA SITUACIÓN DO CENTRO EN RELACIÓN COA IGUALDADE DE XÉNERO, COA VIOLENCIA DE XÉNERO E COA LGTIFOBIA

Atendendo aos resultados da enquisa en torno a convivencia non existen apenas casos de violencia no centro, máis aló de sucesos ocasionais e excepcionais e, en ningún caso, relacionados ou motivados pola diferenza de xénero. En canto a LGTBIfobia tampouco se aprecia un rexeitamento cara este colectivo, e a comunidade educativa mostrase na súa maioría tolerante e respectuosa. No campo no que se poden ver maiores dificultades é no dos roles de xénero. Aínda abundan na nosa sociedade certos estereotipos relacionados cos roles que deben desempeñar as persoas en canto o xénero, que se reflicten nos comportamentos do noso alumnado e, seguramente, no noso propio, máis do que nos gustaría recoñecer. Con todo, este plan trata de aplicar medidas e promover actuacións, non só para corrixir as condutas ou ideas preconcebidas inadecuadas, se non

tamén para previr, educar e concienciar a toda a comunidade educativa para a igualdade efectiva en todos os ámbitos da vida con independencia do xénero e/ou a orientación sexual.

4.- OBXECTIVOS COEDUCATIVOS QUE SE ABORDAN NO PLAN

4.1. Promoción da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes

- Promover o recoñecemento efectivo da igualdade entre homes e mulleres. Desenvolver valores persoais e sociais que promovan esta igualdade, así como unha boa formación académica que permita gozar dunha verdadeira igualdade de oportunidades na vida profesional.
- Fomentar a superación de estereotipos, prexuizos e discriminación por razón de sexo, orixe, raza, etc., así como as desigualdades e xerarquías sociais baseadas nestes estereotipos, en modas sociais ou culturais, en prexuizos sexistas ou en calquera outra forma de discriminación.
- Educar para aprender a vivir en equidade ao longo da vida. As tarefas da vida doméstica e o coidado das persoas deberían asumirse cunha clara corresponsabilidade entre homes e mulleres. É necesario contrarrestar os posibles estereotipos de dominación e dependencia aínda moi arraigados na sociedade.
- Promover a autonomía persoal. A aprendizaxe dos coñecementos relacionados coas tarefas e responsabilidades domésticas, que antes se consideraron esenciais para o desenvolvemento das funcións sociais das mulleres, debe ser hoxe unha necesidade para todos os mozos, dun sexo e do outro, e debe ser promover a autonomía persoal para afrontalos.
- Educar en igualdade no deporte e na actividade física. Necesitamos promover a equidade nesas áreas, tendo en conta as diferenzas entre mulleres e homes, pero sen limitar as súas posibilidades. Aínda que hai prácticas físico-deportivas estruturalmente máis relacionadas con mulleres ou homes, debería facilitarse unha elección libre e non estereotipada.
- Incluír a igualdade nos plans de formación do profesorado. Estes plans deben promover o respecto aos dereitos e liberdades, o exercicio de tolerancia, prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida, igualdade de dereitos e obrigas entre homes e mulleres tanto no ámbito público. como privado, corresponsabilidade no ámbito doméstico, etc. Prestarase especial atención á detección precoz de violencia física ou psicolóxica tanto na escola como na familia.

4.2. Prevención, detección e intervención en casos de violencia de xénero

- Educar na prevención da violencia de xénero. É necesario erradicar as actitudes de dominio, control, illamento, desvalorización, chantaxe, celos, intimidacións ou calquera outra estratexia de

coacción. Debe visualizarse tamén sinalando exemplos concretos do que se denominou "micromachismo", é dicir, pequenas actitudes ou comentarios, quizais lexitimados polo ambiente social, pero que supoñen unha violencia sutil contra as mulleres e constitúen unha forma deplorable de acoso.

- Educar na detección de posibles casos de abuso ou acoso. É necesario indicar como detectar actitudes ou comportamentos de acoso, así como pautas sobre as formas de reacción, tanto no caso das vítimas como das que poden ser testemuñas ou observadores.

4.3. Promoción do respecto pola diversidade afectivo-sexual

- Educar sobre o respecto e a non discriminación das persoas debido á súa orientación sexual.

4.4. Prevención, detección e intervención en casos de LGBTIfobia

Implantar pautas para a prevención, detección e reacción para evitar calquera tipo de acoso ou discriminación

5. MEDIDAS CONCRETAS DE ACTUACIÓN NOS SEGUENTES ÁMBITOS:

5.1. Organización do centro.

- Favorecer a representación de homes e mulleres nos órganos de decisión e representación de xeito equitativo.
- Nomear unha persoa responsable en materia de igualdade no Consello Escolar para participar no impulso do Plan de igualdade. Actualmente hai un membro do consello escolar responsable de impulsar medidas educativas que fomenten a igualdade real e efectiva entre homes e mulleres que participará no impulso do Plan de igualdade.
- Difundir o plan entre os distintos axentes da comunidade (especialmente ás familias)
- Difundiremos este plan a través da páxina web do centro, como un medio accesible para todos e respectuoso co medio ambiente.
- Promover a formación do profesorado, do alumnado e das familias en materia de igualdade.
- O alumnado tamén terá xornadas de formación en materia de igualdade, tanto de profesionais externos ó centro como por parte dos seus propios mestres.
- Empregar unha linguaxe inclusiva e igualitaria na actividade do centro.
- Colaborar con outras entidades na realización de actividades coeducativas.
- Concretar actividades arredor das datas coeducativas do calendario escolar (25 de novembro, 8 de marzo, celebracións LGBTI etc.).

- Na semana do 25 de novembro realizarase un obradoiro para previr a violencia de xénero.
- Na semana do 8 de marzo realizaranse actividades relacionadas co día internacional da muller

5.2. Eliminación dos estereotipos de xénero na transmisión dos valores e dos saberes.

- Revisar as programacións didácticas e a práctica docente desde unha perspectiva de xénero: para incluír ás mulleres relevantes en cada ámbito do saber, os saberes asociados tradicionalmente ás mulleres, as desigualdades de xénero, para completar a historia da humanidade...
- Proponse ó profesorado que revise as programacións para dar visibilidade ás mulleres relevantes en cada ámbito do saber.
- Revisar o material didáctico empregado na aula (valores, normas, representacións, selección dos contidos, dos personaxes, das imaxes, da linguaxe, da proposta de actividades).
- Solicítase o profesorado e a toda a comunidade educativa que nos informe de calquera aspecto que supoña un estereotipo de xénero.
- Realizar actividades de sensibilización na aula.
- Dentro das normas de cada titoría e dentro dos contidos transversais relacionados co respecto ós compañeiros e compañeiras, farase fincapé na importancia da igualdade entre homes e mulleres.
- Cando sexa posible, aproveitaranse as actividades curriculares para reflexionar sobre os estereotipos na sociedade.

5.3. Xestión dos espazos, dos recursos e as oportunidades de realización vocacional de xeito inclusivo.

- Promover lecturas coeducativas a través da biblioteca escolar. Adquiríronse títulos con contidos coeducativos.
- Revisar a idoneidade dos contidos audiovisuais das actividades do centro.
- O profesorado do centro procurará que os contidos audiovisuais utilizado nas actividades do centro respecten a igualdade e a diversidade afectivo-sexual.
- Xestionar as actividades e da ocupación do patio para favorecer a inclusión.
- Procuraremos organizar o patio para favorecer a inclusión e xogos inclusivos (rocódromo, comba, xogos con balón nos que participen nenos e nenas,...)
- Promover a cooperación nos espazos tecnolóxicos. Coa inclusión da materia de robótica, pretendemos, entre outros obxectivos, realizar proxectos de innovación e tecnoloxía de maneira

colaborativa.

- Promover a participación do sexo menos representado nas actividades científico- tecnolóxicas, deportivas, artísticas, de coidado etc.
- Todas as actividades artísticas, tecnolóxicas, deportivas, realizadas no centro son integradoras e realizadas independentemente por nenos e nenas.

5.4. Inclusión dos valores coeducativos na xestión

- Promover o respecto e do bo trato entre mulleres e homes.
- Entre as normas de comportamento do centro incídese no respecto entre todas as persoas.
- Promover o respecto cara á diversidade sexual e de xénero.
- Dentro do respecto a diversidade incídese e na necesidade de respectar as diferentes características de todas as persoas xa sexan por razón de raza, xénero, diversidade sexual, capacidades,...
- Promover a corresponsabilidade na realización das tarefas.
- No ámbito das actividades recollidas no plan de convivencia creamos un equipo de mediadores que se corresponsabilizan na tarefa de velar polo cumprimento das normas, o respecto entre compañeiros e compañeiras e a resolución pacífica de conflitos.

6 . LIÑAS DE ACTUACIÓN

Procuramos actuar nos principais e diferentes ámbitos e axentes relacionados co labor de ensino aprendizaxe: comunidade educativa e contorna institucional. Para iso estableceremos un sistema de comunicación fluída e continua, aproveitando para este fin, datas e efemérides relevantes. Establecemos unha contextualización da metodoloxía e os contidos adaptados ás inquietudes e circunstancias socioculturais do alumnado. Procuramos en todas as actividades e actuacións dar un enfoque coeducativo á vez que interdisciplinar. Deseñamos actividades culturais e lúdicas nas que se poña de manifesto a igualdade e non violencia. Mediante as novas tecnoloxías elaboraremos materiais que resulten atractivos para o alumnado. Trataremos de implicar a toda a Comunidade Educativa e mesmo implicando ás institucións locais, aínda que incidiremos especialmente nos seguintes ámbitos:

No proxecto de Centro

Actuacións concretas para integrar a perspectiva de xénero no Proxecto de Centro de acordo cos obxectivos establecidos:

- Na utilización dunha linguaxe non sexista e inclusivo na documentación do centro, recursos e materiais didácticos, cartelería do centro, páxina web, comunicación coas familias, etc.
- Nas programacións didácticas e nas propostas pedagóxicas.
- No Plan de Convivencia.
- No Plan de Orientación e Acción Titorial.
- No Plan de Formación do Profesorado.
- Nos criterios para establecer os agrupamentos do alumnado.
- Nas actividades complementarias e extraescolares que se programen.
- No Informe de autoavaliación do centro
- Nas Normas de Organización e Funcionamento do centro, polo menos nos seguintes aspectos:
- Na organización dos tempos, espazos, instalacións e recursos materiais do centro.
- Na paridade nos órganos de decisión, responsabilidade e participación dos distintos sectores da comunidade educativa.
- Na repartición de roles e responsabilidades entre o alumnado.
- No impacto de xénero nos orzamentos do centro.
- Nos orzamentos destinados especificamente a fomentar a coeducación, a igualdade e a prevención da violencia de xénero.
- Nas cláusulas ou criterios de igualdade nas relacións contractuais ou convenios establecidos entre o centro e empresas, asociacións ou institucións para a prestación de servizos ou ao establecer acordos de colaboración.

Para a sensibilización:

- Actas, circulares internas, comunicacións ás familias, ao alumnado e a Axenda Escolar.
- Imaxes, signos, símbolos estereotipados de homes e mulleres.
- Documentos públicos do Centro.
- Exposicións e explicacións na aula.
- Conversacións coloquiais.
- Engadirase contido na web do Centro.
- Nas diferentes reunións de claustro e Equipos Educativos.
- Proxectos comúns. Exposicións.

- Exposicións, películas e información interesante dentro da perspectiva do xénero.
- Actividades de conmemoración das diferentes datas.

Metodoloxía

a) Visibilizar e facer presente a coeducación no centro:

- Seguimento dos comunicados, cartelería e documentos escritos do centro e da linguaxe oral usada polos membros da comunidade educativa.
- Mantemento do taboleiro específico de coeducación.
- Mantemento na web do centro da sección dedicada á coeducación.
- Localización dunha sección dedicada á coeducación na biblioteca e proposta de ampliación do fondo bibliográfico e documental coeducativo.
- Información puntual ao Claustro e á comunidade educativa en xeral das actuacións e actividades do plan de Igualdade.
- Información ao claustro sobre o protocolo de actuación en caso de detección dalgún caso de violencia de xénero.

b) Realización de diagnósticos diferenciados entre os alumnos e as alumnas do centro centrados neste caso nos resultados académicos, o abandono escolar e a orientación vocacional, académica e profesional, que poidan dar lugar a reflexións e actuacións que favorezan a igualdade entre mozos e mozas.

c) Coordinación co Departamento de Orientación, dentro do Plan de Acción Titorial, desde dous puntos de vista:

- Detección de prexuízos e conflitos e asesoramento e mediación na resolución destes.
- Proposta de actividades diferenciadas por ciclos/cursos para levar a cabo na hora titoría en relación coa materia de coeducación.

d) Coordinación con áreas e ámbitos e equipos docentes:

- Revisión de libros de texto e materiais.
- Proposta de actividades conxuntas por departamentos.

e) Creación de grupos e redes:

- Coordinación e participación en actividades relacionadas coa coeducación co resto de centros educativos da zona.
- Proposta de nomeamento dunha persoa responsable de Coeducación do Consello Escolar e colaboración con ela.
- Fomento da participación da ANPA do Centro no Proxecto de Coeducación.
- Coordinación e participación nas actividades propostas por axentes sociais, fundamentalmente a Consellería de Educación.

Obxectivos específicos:

A coeducación é importante para conseguir a transformación social que queremos entre homes e mulleres pero sabemos que é unha ardua tarefa e que require o seu tempo e formación. Por iso queremos propoñer para cada curso obxectivos concretos que conforme váianse alcanzando e sobre todo se vaia contando coa formación e participación da maioría das persoas que forman a comunidade educativa estes obxectivos iranse ampliando e aplicando en diferentes áreas educativas.

En primeiro lugar elaboramos un Plan de igualdade para reflectir os aspectos principais a ter en conta nas actuacións do centro así como elaborar unha memoria anual acompañado de materiais para facilitar o seu uso e seguimento ao persoal docente.

Uso da linguaxe inclusiva dentro e fora da aula.

O centro dispón de guías sobre o uso da linguaxe non sexista, co fin de que poidan ser consultadas tanto polo persoal docente persoal administrativo e familias como polo alumnado para informar sobre formúlalas lingüísticas para o uso correcto da linguaxe inclusiva.

Visibilización de mulleres na historia.

- Ao longo do curso, desde Infantil ata ESO irán coñecendo e traballando a contribución das mulleres na historia da humanidade.
- Con motivo da conmemoración do 8 de marzo, poñemos en coñecemento as achegas de mulleres en profesións masculinizadas e os obstáculos cos que se encontraron Irma Shara, Valentina Tereshkova, Amelia Earhart, Frida Kahlo, Alice Guy, Hipatia, Ada Lovelace.
- Con motivo do 30 de xaneiro, o alumnado coñecerá as accións de desobediencia civil e non violentas levadas a cabo por mulleres que recibiron o premio Nobel da Paz, Rigoberta Menchu, Malala, Wangari Maathai, Jane Addams, Teresa de Calcuta, Irena Sendler.

- Lecturas na aula pola igualdade, o alumnado de cuarto realizase a lectura "Clara Campoamor , a sufragista" co fin de coñecer a loita desta muller polo voto feminino, á que tanto debemos a súa contribución pola igualdade nun sistema democrático.
- "As mulleres na arte ", na materia de plástica, unha das actividades que realiza o alumnado é coñecer obras de arte importantes. Como explicamos anteriormente, son elas as grandes ausentes en todos os espazos, por iso queremos nomear ás autoras e as súas obras na arte. (Frida Kahlo, Carmen Calvo, Maruja Mallo, Clara Peeters)
- O alumnado realiza un traballo de investigación no que expoñen oralmente na aula a contribución na historia de 5 mulleres e este traballo exponse no centro)

Uso non sexista do espazo común no centro. O Patio.

O uso do espazo común é un tema realmente importante xa que historicamente nenas e mulleres foron excluídas de espazos tradicionalmente ocupados por homes, e relegadas ao ámbito do privado. Ocupamos os espazos que nos deixaron, aqueles que non querían ocupar coincidindo con aqueles espazos aos que non se lles deu importancia social, política nin económica.

Co fin de que nenas e nenos fixesen un uso igual do espazo no patio una das medidas que se están levando a cabo é " un día sen balón", para fomentar o xogo mixto, non discriminatorio e creativo de nenas e nenos.

E desde a materia de Educación Física se aposta por poñer en coñecemento e práctica outros deportes non tan mediatizados como o fútbol masculino, pero igual de interesante a súa práctica(baloncesto, volleyball etc). E o noso deporte estrela, o Colpbol, é un deporte obrigatoriamente mixto, un deporte coeducativo que rompe cos xogos de nenos e os xogos de nenas, onde se fomenta a cooperación.

No comedor

As actividades de comedor tamén deberán cumprir cos principios de igualdade e non discriminación entre nenas e nenos.

Todas as actividades propostas lévanse a cabo por igual para nenas e nenos fomentando a cooperación no grupo e a igual participación por sexos evitando o sexismo nas tarefas de colaboración, actividades de xogo, deportivas, de enxeño, de psicomotricidade, audiovisuais, manualidades etc.

7. SEGUIMIENTO E AVALIACIÓN

Este plan é un documento dinámico que se irá adaptando á realidade do centro e ás circunstancias do curso escolar, realizarase unha avaliación continua do cumprimento dos obxectivos do plan, para poder

axustar e engadir novas actuacións ou retirar algunha que non se poida levar a cabo.

Ó final de curso realizarase unha avaliación do cumprimento dos obxectivos a través dos seguintes indicadores.

- a) Respecto da promoción da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes.
 - Promoveuse o recoñecemento efectivo da igualdade entre homes e mulleres.
 - Fomentouse a superación de estereotipos, prexuizos e discriminación por razón de sexo, orixe, raza, etc.
 - Educouse para a corresponsabilidade doméstica e de coidado das persoas.
 - Conseguiuse contrarrestar os estereotipos de dominación e dependencia.
 - Promoveuse a autonomía persoal.
 - Promoveuse a igualdade no deporte e na actividade física.
 - Incluíuse a igualdade nos plans de formación do profesorado.
- b) Respecto da prevención, detección e intervención en casos de violencia de xénero.
 - Educouse na prevención da violencia de xénero.
 - Visualizouse con exemplos concretos pequenas actitudes ou comentarios, que supoñen unha violencia contra as mulleres.
 - Educouse na detección de posibles casos de abuso ou abuso.
 - Déronse pautas sobre como actuar tanto no caso das vítimas como das que poden ser testemuñas ou observadores.
- c) Respecto da promoción do respecto pola diversidade afectivo-sexual.
 - i. Educouse sobre o respecto e a non discriminación das persoas debido á súa orientación sexual.
 - b. Respecto da prevención, detección e intervención en casos de LGBTIfobia.
 - i. Implantáronse pautas para a prevención, detección e reacción para evitar calquera tipo de acoso ou discriminación.

Logo da análise e da valoración destes datos, estableceranse propostas de mellora para os seguintes cursos escolares co fin de ir completando a abordaxe dos distintos obxectivos coeducativos.

ANEXO

Marco Conceptual

A continuación expone unha relación dos principais termos en materia de igualdade que pretenden ser de utilidade para o profesorado dos centros educativos así como para todas aquelas persoas que leven a cabo as medidas recollidas neste Plan.

ACCIÓN POSITIVA: co efecto de promocionar a igualdade entre mulleres e homes, non se considerarán discriminatorias as medidas especiais encamiñadas a acelerar a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes, sen que, en ningún caso, estas medidas poidan supoñer, como consecuencia práctica, o mantemento de regulacións separadas. As medidas de acción positiva manteranse mentres non estean plenamente acadados os obxectivos de igualdade de oportunidades.

ACOSO MORAL POR RAZÓN DE XÉNERO: a situación en que se produce un comportamento non desexado relacionado co sexo ou xénero dunha persoa, co propósito ou o efecto de atentar contra a dignidade da persoa e de crear un medio intimidatorio, hostil, degradante, humillante ou ofensivo.

ACOSO SEXUAL: a situación en que se produce calquera comportamento verbal, non verbal ou físico non desexado de índole sexual, co propósito ou o efecto de atentar contra a dignidade dunha persoa, en particular cando se crea un ambiente intimidatorio, hostil, degradante, humillante ou ofensivo.

COEDUCACIÓN: método de intervención educativo que vai máis alá da educación mixta e cuxas bases se fundamentan no recoñecemento das potencialidades e individualidades das nenas e nenos, independentemente do seu sexo. A coeducación é, polo tanto, educar dende a igualdade de valores, oportunidades e trato ás persoas.

CONCILIACIÓN DA VIDA PERSOAL, FAMILIAR E LABORAL: creación dunha estrutura e organización da contorna laboral que facilite a mulleres e a homes a combinación do traballo, as responsabilidades familiares e a vida persoal.

CORRESPONSABILIDADE: repartición equitativa das responsabilidades domésticas e do coidado das persoas entre mulleres e homes. No reparto dos cuidados é imprescindible que o tempo adicado á crianza

das fillas e fillos por parte das persoas proxenitoras sexa igual. O significado da corresponsabilidade social ten como obxectivo aumentar a implicación das persoas na repartición das responsabilidades domésticas e familiares, especialmente dos homes, para estenderse a outros axentes sociais e instancias públicas e privadas.

DISCRIMINACIÓN: o concepto de discriminación incluirá: a) O acoso ou acoso moral por razón de xénero e o acoso sexual, así como calquera trato menos favorable baseado no rexeitamento de tal comportamento por parte dunha persoa ou o seu sometemento a el. b) A orde de discriminar persoas por razón do seu sexo ou xénero. c) O trato menos favorable a unha muller en relación co embarazo ou permisos relacionados coa maternidade.

DISCRIMINACIÓN DIRECTA: a situación en que unha persoa sexa, fose ou puidese ser tratada por razón de sexo ou xénero de maneira menos favorable que outra en situación comparable.

DISCRIMINACIÓN INDIRECTA: a situación en que unha disposición, un criterio ou unha práctica aparentemente neutros sitúan persoas dun sexo determinado en desvantaxe particular con respecto a persoas do outro sexo, agás que a devandita disposición, criterio ou práctica poidan xustificarse obxectivamente cunha finalidade lexítima e que os medios para alcanzar a devandita finalidade sexan adecuados e necesarios.

EMPODERAMENTO: termo empregado na IV Conferencia Mundial das Mulleres para referirse ao aumento da participación feminina nos procesos de toma de decisión e acceso ao poder. Inclúe o fortalecemento da súa posición social, económica e política e busca reducir ou eliminar as relacións de poder entre os sexos.

ESTEREOTIPO DE XÉNERO: fai referencia a unha serie de ideas impostas, simplificadas, pero fortemente asumidas sobre as características, actitudes e aptitudes das mulleres e dos homes. Estas ideas, fixas, asúmense como naturais e serven para clasificar as persoas sen ter en conta as súas realidades individuais polo que se establece un modelo do feminino e do masculino nun contexto dado e se normativiza ou categoriza os membros da sociedade de acordo con iso.

FEMINISMO: movemento que procura a Igualdade entre homes e mulleres en todos os ámbitos da vida.

FENDA DE XÉNERO: é a diferenza entre as taxas masculina e feminina na categoría dunha variable producida pola desigualdade de xénero. As máis coñecidas son:

FENDA SALARIAL: diferenza relativa que existe na medida dos ingresos brutos por hora, de mulleres e homes en todos os sectores da economía.

FENDA DIXITAL: diferenza no acceso e no uso das tecnoloxías da información.

Fálase de 1ª fenda dixital cando se trata do acceso, 2ª fenda dixital cando se analiza o uso e a intensidade das TIC e de 3ª fenda dixital cando nos referimos a aspectos máis cualitativos como son o uso diferencial de servizos avanzados.

HOMOFOBIA: aversión, odio, medo, prexuízo ou discriminación contra mulleres ou homes homosexuais, bisexuais ou transexuais.

IDENTIDADE SEXUAL: autodefinición que a persoa fai de si mesma como pertencente a un sexo.

IDENTIDADE DE XÉNERO: autodefinición da persoa como pertencente a un dos xéneros establecidos culturalmente. Grao de asunción dos comportamentos, actitudes, etc., asociados ao devandito xénero.

IGUALDADE: en coeducación, enténdese como igualdade de dereitos e oportunidades entre as persoas, independentemente do sexo ou xénero ao que pertenzan.

IGUALDADE DE OPORTUNIDADES ENTRE MULLERES E HOMES: fundamentado no principio de Igualdade, refírese á necesidade de corrixir as desigualdades que existen entre mulleres e homes na sociedade. Constitúe a garantía de que mulleres e homes poidan participar en diferentes esferas (económica, política, participación social, de toma de decisións...) e actividades (educación, formación, emprego...) sobre bases de igualdade.

IGUALDADE DE TRATO: a igualdade de trato presupón o dereito ás mesmas condicións sociais, de seguridade, remuneracións e condicións de traballo, tanto para mulleres como para homes.

INTERSEXUAL: termo xeral que se emprega para referirse a unha variedade de condicións nas que unha persoa nace cunha variación nas características sexuais (anatomía sexual, órganos reprodutivos e/ou mapa cromosómico) que non encaixa nas definicións pechadas de home ou muller. Pode ser algo patente no nacemento ou pode

descubrirse ao longo da vida.

INVISIBILIZACIÓN: proceso polo que certas persoas, acontecementos, actitudes e comportamentos pasan desapercibidos pola interiorización dos patróns culturais nos que se está inmerso.

LINGUAXE INCLUSIVA: é aquela que fai visible a existencia dos sexos, utilizando diversas fórmulas para fomentar unha visión do mundo na que se inclúan mulleres e homes. É unha linguaxe completamente correcta desde unha perspectiva gramatical, que busca superar o sexismo lingüístico e o androcentrismo.

LINGUAXE SEXISTA: uso da linguaxe que fomenta a discriminación das mulleres, é dicir, utiliza o masculino como xénero gramatical que inclúe o feminino, invisibilizando as mulleres.

MICROMACHISMO: comportamento ou expresión “invisible ou de escasa visibilidade” da violencia e dominación, que con frecuencia, algúns homes realizan no ámbito das súas relacións.

MACHISMO: conxunto de actitudes, condutas, prácticas sociais e crenzas destinadas a xustificar e promover o mantemento dunha situación discriminatoria contra as mulleres e contra todas as persoas que non asumen o patrón masculino socialmente dominante.

ORIENTACIÓN SEXUAL: é a atracción emocional ou sexual que se sente cara outra persoa. Se a atracción é cara alguén do mesmo sexo, falamos de homosexualidade; cara a unha persoa de diferente sexo, é heterosexualidade, e atracción por persoas de ambos os sexos é chamada bisexualidade.

PATRIARCADO: sistema familiar, social, ideolóxico, político e económico caracterizado polo dominio do home nos diferentes ámbitos.

PERSPECTIVA DE XÉNERO: enfoque que ten en consideración as diferenzas entre mulleres e homes en calquera actividade ou ámbito co obxectivo de acadar unha igualdade real e efectiva..

ROLES DE XÉNERO: conxunto de papeis e expectativas diferentes para mulleres e homes que marcan a diferenza respecto a como ser, como sentir e como actuar. Estes roles son asignados pola sociedade na que vivimos e, como consecuencia diso, as persoas desenvólvense como mulleres ou coma homes identificándose cos roles que polo seu sexo lles foron asignados.

SEGREGACIÓN LABORAL DAS MULLERES: refírese á concentración das mulleres en determinadas ocupacións e/ou familias profesionais que, xeralmente, caracterízanse por ter condicións de emprego pouco satisfactorias, baixos salarios e poucas oportunidades de formación continua e adquisición de cualificacións engadidas. A segregación pode ser horizontal, cando a concentración se produce en determinadas ocupacións/familias profesionais; e vertical, cando as mulleres se concentran en postos de baixa responsabilidade.

SEXISMO: actitudes que inciden, favorecen e perpetúan a desigualdade por razón de sexo e/ou xénero.

SEXO: conxunto de diferenzas biolóxicas (anatómicas e fisiolóxicas) entre homes, mulleres e intersexuais.

SOCIALIZACIÓN: proceso de interiorización de valores e comportamentos provenientes da contorna no que a muller e o home viven, chegando a asumilos como propios e naturais.

TEITO DE CRISTAL: fai referencia á barreira invisible que impide ás mulleres o mantemento ou o progreso na súa carreira profesional. É unha forma de discriminación indirecta que obstaculiza a promoción das mulleres. Entre os principais factores que manteñen o «teito de cristal» destacan os relativos a aspectos externos e interactivos como a cultura organizacional e as responsabilidades domésticas e familiares. Por tanto o «teito de cristal» está formado por unha superficie superior invisible na carreira laboral e social das mulleres, difícil de traspasar, que as impide seguir avanzando.

TOLERANCIA CERO: resolución formulada polo Parlamento Europeo en 1997, que ten como obxectivo modificar as actitudes na sociedade, de maneira que, baixo ningún concepto, se tolere ou permita a violencia contra as mulleres a nivel individual, colectivo e institucional.

TRANSEXUALIDADE: caracterízase por presentar unha discordancia entre a identidade de xénero e o sexo biolóxico.

TRANSVERSALIDADE: en coeducación, supón a inclusión da perspectiva de xénero na elaboración, desenvolvemento e seguimento de todas as actuacións que afecten, directa ou indirectamente, a comunidade educativa.

TRANSVERSALIDADE DE XÉNERO: integración sistemática das situacións,

prioridades e necesidades das mulleres e homes, respectivamente, en todas as políticas e actividades, con vistas a promover a igualdade entre ambos os dous xéneros. Implica dar prioridade ao criterio de xénero en todo o que se leve a cabo.

VIOLENCIA MACHISTA: é o conxunto de actitudes activas ou pasivas polas que se exerce unha violencia física, psíquica, sexual, emocional e social que trata de impor o conxunto de crenzas, estereotipos e relacións de dominación baseadas no ideario machista e patriarcal. Este concepto inclúe a violencia de xénero e outras manifestacións de intolerancia e de dominación como a homofobia ou a aversión ás persoas que non actúan conforme aos roles que se lle presupoñen socialmente asignados ao seu sexo e xénero.

VIOLENCIA DE XÉNERO: termo acuñado na Conferencia Mundial sobre a muller en Pequín (1995) e que se define como todo acto de violencia sexista que ten como resultado posible ou real un dano de natureza física, sexual, psicolóxica, incluíndo as ameazas, a coerción ou a privación arbitraria de liberdade para as mulleres e as súas fillas e fillos menores, xa se produza na vida pública ou na privada.

XÉNERO: construción cultural segundo a cal se lles asigna ás persoas determinados papeis, ocupacións, expectativas, comportamentos e valores por razón do seu sexo.